

İNSANLIK AYIBI: HOCALI KATLIAMI

Yukarı Karabağ savaşı başladığından itibaren bu bölgenin en önemli tepelerinden birisinde olan Hocalı şehri stratejik olarak Ermenistan_Silahlı_Kuvvetleri için askeri bir hedef niteliğinde idi. Hocalı stratejik olarak Karabağ dağ silsilesinde Ağdam-Şuşa, Eskeran-Hankendi yollarının üzerinde yerleşmektedir. Hocalı'nın coğrafi-stratejik konumu Ermeni silahlı birliklerinin buraya saldırmasına müsaitti. Hocalı Hankendi'nden 10 km uzaklıkta güneydoğusundadır. Karabağ'daki tek havaalanı Hocalı'dadır.

Hocalı 1991 yılının Ekim ayından itibaren ablukadaydı. Ekim'in 30'unda kara yoluyla ulaşım kapanmış ve tek ulaşım vasıtası olarak helikopter kalmıştı. Hocalı'ya son helikopter 1992 yılı Ocak ayının 28'inde gitmişti. Şuşa şehrinin semalarında sivil helikopterin vurulması ve bunun sonucunda 40 kişinin ölümünden sonra bu ulaşım da kesilmişti. Ocak ayının 2'sinden itibaren şehre elektrik verilmemişti. Şubatın ikinci yarısından itibaren Hocalı, Ermeni silahlı birliklerinin ablukasına alınmış ve her gün toplardan, ağır makineli silahlarla bombalanmıştı.

1992 yılının Şubat ayının 25-ini 26-sına bağlayan gece Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kentinde çok sayıda azerbaycanlı sivil, Ermeniler tarafından soykırıma maruz kalmıştır. Azeri kaynaklara ve Memorial Human Rights Center, Human Rights Watch ve diğer bazı uluslararası insan hakları kuruluşlarının bildirdiklerine göre katliam, Rus 366. Motorize Alayı'nın desteğindeki Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

Human Rights Watch, Hocalı Katliamını Dağlık Karabağ'ın işgalinden bu yana cereyan eden en kapsamlı sivil kırımını olarak nitelendirmiştir. Azeri kayıplarının sayısı üzerinde tartışmalar devam etmekteyse de, 400 ila 1000 arasında oldukları genel kabul görmektedir. Azerbaycan resmî kaynaklarının bildirdiği resmi rakam 613 sivil olup, bunların 106'sı kadın ve 83'ü çocuk, 7'ten fazlası ise yaşlıydı.

936 km²'lik alana sahip ve 2.605 aileden ibaret 11.356 kişinin yaşadığı Hocalı kenti 26 Şubat 1992 tarihinde yüzyılın en acımasız soykırımına maruz kalmış ve kasaba tamamıyla yok edilmiştir. Hocalı bu katliamın yaşandığı sırada Azerbaycan Silahlı Kuvvetlerinin koruması altında değildi ve tamamen savunmasız bir durumdaydı. Kentte dağınık halde elinde hafif silahlar bulunan 150 kişi bulunmaktaydı. Azerbaycan silahlı kuvvetleri Hocalı halkına yardım edemedi, hatta uzun süre cesetlerin alınması bile mümkün olmadı..

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri bölgedeki 366. Alayın da desteği ile önce giriş ve çıkışını kapadığı köyü üç yönden kuşatmış, helikopter ve ağır silahların yardımı ile önce köyü bombalamış ve ardından da köye girerek sivil, kadın, çocuk, yaşlı ayırımı yapmadan katliam yapmıştır. Ermeniler bu köyü işgal ederek bütün bölge halkına bir mesaj vermek istemekteydiler. Nitekim Azerbaycan Türkleri için ağır bir mesaj vermiş oldular. Hocalı işgal edilerek ve neredeyse tamamen yok edilerek bölgedeki çözülme hızlandırılmış oldu. Ermeniler bu hamleyle aynı zamanda önemli bir stratejik mekanı da işgal ederek askeri açıdan önemli bir başarı elde etmiştir. Ancak insanlık adına tarihin en acımasız soykırımını gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan Ermeniler için bu soykırım kendilerinin iddia ettiği 1915 yılında yaşananların bir öcü niteliği de taşımaktaydı.

Normalde en şiddetli savaşlarda dahi savaş dışında tutulan, dokunulmayan bu kesime Ermeniler yaşlı, kadın ve çocuk demeden acımasız işkenceler yaparak katletmiştir. Bu katliamdan toplam 487 kişi ağır yaralı olarak kurtulmuştur. 1275 kişi ise rehin alınmış ve 150 kişi ise kaybolmuştur. Cesetler üzerinde yapılan incelemelerde cesetlerin birçoğunun yakıldığı, gözlerinin oyulduğu, kulakları, burunları ve kafaları ile vücutlarının çeşitli uzuvlarının kesildiği görülmüştür. Aynı vahşetten hamile kadınlar ve çocuklar bile nasibini almıştır.

Dr. Eldeniz ABBASLI.

Bakü/Azerbaycan.

Makale Kayseri’de Avşarelleri Dergisi’nin 3 sayında yayınlanmıştır.